

Magyarország fényszennyezettségi térképe. A legsúlyosabban szennyezett területeket -- stílszerűen -- feketével jelöltük. Jól azonosíthatók a nagyobb városok, települések

A nagyobb városokban nehéz helyrehozni az elrontott, elkapkodott dolgokat egyrészt az emberek egymástól való elidegenedése miatt, másrészt a bürokrácia már-már megmászhatatlan fellegvára miatt. De a vidéken, falvakban, kisebb városokban élő olvasók sokat tehetnek a vidéki égek sötétségének megóvása érdekében azzal, hogy felkeresik az ügyben illetékes helyi vezetőt, polgármestert és a fenti érvekkel megpróbálják meggyőzni őket az ügy fontosságáról. Az első néhány kísérlet biztosan eredménytelen lesz, de kelendő kitaratás, esetleg egy-egy távcsöves bemutatás csodákat tehet.

14 éve észlelek a Bakony egy kis falvában, Pénzesgyőrben (Ráktanyától 4 km-re). A 80-as évek elején még teljesen sötét éggel büszkélkedhetett a falu. Ma már nem tévedne el egy éjszakai túrázó. Jól kivehetők a délkeleti égen Zirc, a délin Veszprém, a nyugatin Pápa fényei. Az utóbbi időben pedig már Hárskút is hozzájárul az asztrofotók fátyolához. Van tehát mit tenni, hogy Ráktanya megmaradhasson a magyar amatőrök Mekkájának, kis hazánkban pedig maradjon néhány olyan hely, ahol érdemes felállítani távcsöveinket.

RÓZSA FERENC

25 éves a székesfehérvári csillagda

1967. szeptember 14-én avatta fel Kulin György és Róka Gedeon Fehérvár 30 cm-es távcsövét. A negyed század krónikája nem lenne teljes néhány előzmény ismertetése nélkül. Fehérváron már ezt megelőzően is működött csillagvizsgáló, melyet 1961. december 17-én avattak fel, a József Attila Gimnázium tetején. Főműszere 15 cm átmérőjű Newton-teleszkóp volt. Nemcsak távcsöves bemutatásokat, hanem ismeretterjesztő előadásokat is tartottak.

A mozgalom motorja Hajmási József volt. 1963-tól jónéhány éven keresztül egy hordozható távcsővel a Piac téren tartott bemutatókat derült estéken. A rendszeresen visszatérő érdeklődőkből szakkört alakított ki. Hamarosan felmerült az igény egy nagyobb távcső beszerzésére, hiszen "évés közben jön meg az étvágy".

Hajmási József elképzelését Borbély Gábor, a TIT megyei titkára is támogatta. A már működő miskolci 30 cm-es Newton-reflektor dokumentációja felhasználásával Kendrovics Miklós és Major Jenő készítette el a terveket. Hajmási József végigjárta a város üzemeit, ahol régi tanítványai dolgoztak. A felkért vállalatok 1967-re el is készültek az akkor kb. félmillió forintot érő Newton rendszerű műszerrel. A főtükrozt maga Kulin György csiszolta. A távcsövet először a Vidám Parkban, az óriáskerék mellett állították fel. Az avatás után Kulin György pillantott bele először.

Az évtized vége aranykorszak volt a Baráti Kör számára. A holdraszállások idején előfordult, hogy az 500 férőhelyes István Terembe tűzvédelmi okokból már nem lehetett több embert beengedni.

A következő nevezetes dátum a távcső "életében" 1977. december 9-e. Az újonnan épült Ifjúsági és Úttörőház tetejére települt át a csillagvizsgáló, melyet Kulin György és Ponorí Thewrewk Aurél adott át rendeltetésének. A 6 méteres kupolát egy fiatal gépészmérnök, Molnár Ferenc tervezte. Az elmúlt 15 év alatt kb. 25 ezer látogatónk volt. Többször szerepeltünk a rádió Ötödik sebesség c. műsorában. 1987 szeptemberében a 20. évfordulón rendezett ünnepségről a helyi tévé is tudósított. Közleményeink gyakran olvashatók a helyi lapban.

Az 1980-as évek első felében négy megyei találkozót rendeztünk. 1979-ben és 1980-ban országos vetélkedő színhelye volt Székesfehérvár. Ez utóbbin az ifjúsági csapat első helyezést ért el. De más versenyeken és pályázatokon mind csapatban, mind egyénileg nagyon jól szerepeltek szakköröseink. Az utóbbi néhány évben rendszeresen rendezünk megyei vetélkedőket.

Jelenleg négy szakkör működik Fehérváron. Három "A szabadművelődés Háza" névre átkeresztelt intézményben, egy "kihelyezett szakkör" pedig a Nagysándor laktanyában. Minden évben saját szervezésű észlelőtáborokat tartunk az ország különböző pontjain. Részt veszünk az országos rendezvényeken is. Szakosztályunk tagjai rendszeresen tartanak előadásokat különféle intézményekben: iskolákban, kollégiumokban, könyvtárakban, laktanyákban, sőt néha még börtönben is. Nyaranta Agárdon, a Velencei-tó partján távcsöves bemutatókat tartunk.

Székesfehérváron ma is működik a Csillagászat Baráti Köre! Úgy véljük, nem az elnevezés a fontos, hanem az, hogy érdekli az embereket a csillagászat, s ezt az igényt ki kell elégíteni. Igyekszünk mindenkivel tartani a jó, baráti kapcsolatot, aki csillagászattal foglalkozik. Szakköreink, bemutatóink és más rendezvényeink mindig nagyon jó hangulatban zajlanak, ami alapfeltétele annak, hogy megragadjon valami az érdeklődőkben, a szakkörösök pedig megfelelően kamatoztassák képességeiket. Ebben a szellemben szeretnénk dolgozni a következő negyed században is, mert csak így lehet és így érdemes!

TRUPKA ZOLTÁN